

A douăzeci și una Olimpiadă internațională de lingvistică

Brasília (Brazilia), 23–31 iulie 2024

Probleme pentru competiția individuală

Reguli pentru formularea rezolvării problemelor

Nu copiați problemele. Pentru fiecare problemă, utilizați una sau mai multe foi separate. Scrieți pe fiecare foaie numărul problemei, numărul locului dvs. și numele dvs. de familie. Altfel, rezultatele dvs. ar putea fi atribuite în mod greșit unui alt participant.

Dacă nu este specificat altfel, trebuie să descrieți toate regularitățile sau regulile pe care le-ați identificat în date. În caz contrar, soluția dvs. nu va primi punctajul complet.

Problema nr. 1 (20 de puncte) Se dau câteva forme verbale în limba koriak și traduceri lor în limba română:

1. təkmiŋŋənet	eu $\hat{i}_{(du)}$ voi <i>prinde</i>
2. kekmiŋŋənew	tu $\hat{i}_{(pl)}$ <i>prinzi</i>
3. mətəlhun	noi $_{(du)}$ <i>l-am văzut</i>
4. kujguŋnet	tu $\hat{i}_{(du)}$ <i>muști</i>
5. kinuheŋŋətək	voi $_{(du)}$ <i>mă așteptați</i>
6. nekmitən	ei <i>l-au prins</i>
7. mətKolholəŋən	noi $_{(pl)}$ <i>îl vedem</i>
8. mətuhennet	noi $_{(du)}$ $\hat{i}_{(du)}$ -am <i>așteptat</i>
9. enanŋevlatək	voi $_{(pl)}$ <i>m-ați trimis</i>
10. tuhettək	eu $v_{(du)}$ -am <i>așteptat</i>
11. məcCuheŋŋətək	noi $_{(du)}$ $v\check{a}_{(du)}$ vom <i>aștepta</i>
12. inekmittək	voi $_{(du)}$ <i>m-ați prins</i>
13. təkjelleŋən	eu <i>îl voi conduce</i>
14. nekulhuŋnew	ei $\hat{i}_{(pl)}$ <i>văd</i>
15. najalholəŋtək	ei $v\check{a}_{(pl)}$ <i>vor vedea</i>
16. məcCenŋivŋənew	noi $_{(du)}$ $\hat{i}_{(pl)}$ vom <i>trimite</i>
17. nejenŋivŋənet	ei $\hat{i}_{(du)}$ <i>vor trimite</i>
18. məcCallaləŋtək	noi $_{(du)}$ $v\check{a}_{(pl)}$ vom <i>conduce</i> ,
noi $_{(pl)}$ $v\check{a}_{(pl)}$ vom <i>conduce</i> ,
noi $_{(pl)}$ $v\check{a}_{(du)}$ vom <i>conduce</i>

(du) = două persoane (pl) = trei sau mai multe persoane
--

(a) Traduceți în limba română:

19. kulleŋən
20. jinejguŋtək
21. tekminnew
22. təkjohalləŋtək
23. mətKonŋevləŋən

(b) Traduceți în limba koriak:

24. tu $\hat{i}_{(du)}$ *vei vedea*
25. noi $_{(pl)}$ *l-am mușcat*
26. voi $_{(pl)}$ *mă prindeți*
27. ei $v\check{a}_{(du)}$ *trimit*
28. voi $_{(du)}$ *m-ați condus*

△ Limba koriak aparține familiei ciukot-kamceatka. Este vorbită de circa 1665 de persoane în estul extrem al Siberiei. ə = ă. c = c în cuvântul *ceai*. g = ch din *Bach*, dar sonor. j = i în *iarbă*. ŋ ≈ ni în cuvântul *oameni*. ŋ = n în cuvântul *cangur*. h și w sunt consoane. —Ivan Derjanski

Problema nr. 2 (20 de puncte) Sunt date îmbinări de cuvinte în limba hadza și traduceri lor în limba română. (Vedeți următoarea pagină pentru imagini.)

1. chutisa zzokwanako	<i>gâtul girafei^{masc./fem.}</i>
2. athuitcha slimibii	<i>toporul bărbaților (pentru colectat miere)</i>
3. panjubeema popho	<i>tuberculii de <i>I. transvaalensis</i> ai masculului de impala</i>
4. do'aikuitcha sisimibii	<i>tuberculul de <i>V. macrorhyncha</i> al leilor^{masc./fem.}</i>
5. uphukwabiitcha zzokwanabii	<i>picioarele masculilor de girafă</i>
6. chutikoma beggau	<i>gâtul masculului de elefant</i>
7. uthumeckoeta dlakwebee	<i>sulița fetelor</i>
8. makokoma erati	<i>oala scundă și lată de gătit a băiatului</i>
9. midlabiisa neeko	<i>oasele babuinului^{masc./fem.}</i>
10. dungubiima hazzake	<i>masculii de zebra ai hoșului</i>
11. athobeema sleme	<i>topoarele bărbatului (pentru despicaț lemne)</i>
12. uphukwakosa beggauko	<i>piciorul elefantului^{masc./fem.}</i>
13. shumusa nqeko	<i>vița de <i>V. pseudolablab</i> a femelei de leopard</i>
14. gogogogoma uhuyiti	<i>flamingoul^{masc./fem.} străinului</i>
15. uthumesa dlakweko	<i>sulița lungă a fetei</i>
16. do'aisa sesemeko	<i>vița de <i>V. macrorhyncha</i> a leoaicei</i>
17. midlaitcha niibii	<i>osul masculilor de babuin</i>
18. garibiieta akhwitibee	<i>camioanele femeilor</i>

(a) Determinați corespondențele corecte:

19. wiriko	A. cozi (de ex. de leoparzi)
20. roobee	B. crenguță subțire
21. mu'a	C. carne (de ex. de dik-dik)
22. zzahubii	D. rădăcină scurtă și groasă

(b) Traduceți în limba română:

23. gariko
24. makubii
25. hazzakeko
26. dongobee
27. zzahoko
28. nqibii

(c) Traduceți în limba hadza:

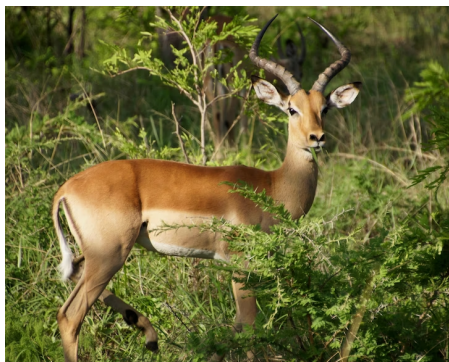
29. *piciorul flamingoului^{masc./fem.}*
30. *tuberculul de *V. pseudolablab* al zebreii^{masc./fem.}*
31. *carnele masculilor de impala*
32. *bățul gros al străinelor*
33. *oala înaltă de gătit a băieților*
34. *rădăcinile lungi și subțiri ale impalei^{masc./fem.}*

△ Limba hadza este o limbă izolată. Este vorbită de circa 1000 de persoane în Tanzania. **ch, dl, gg, khw, kw, nj, nq, ph, sh, sl, tch, th, w, y, zz** sunt consoane. ' este așa-numita ocluziune glotală (o blocare scurtă a fluxului de aer în gât). Vocalele identice consecutive se pronunță separat (cu ' între ele).

Ipomoea (I.) transvaalensis, *Vatovaea (V.) pseudolablab* și *Vigna (V.) macrorhyncha* sunt plante căță-rătoare cu tuberculi (tulpini subterane, îngroșate și comestibile, asemănătoare cartofilor). Diferențele dintre aceste plante nu sunt relevante pentru rezolvarea problemei. —Samuel Ahmed

girafă

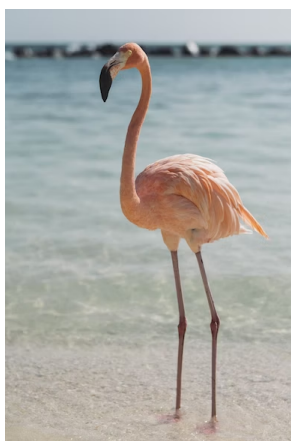
impala

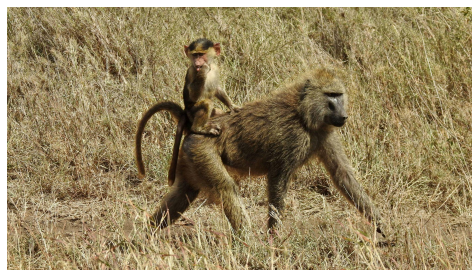
dik-dik

leu

flamingo

babuin

elefant

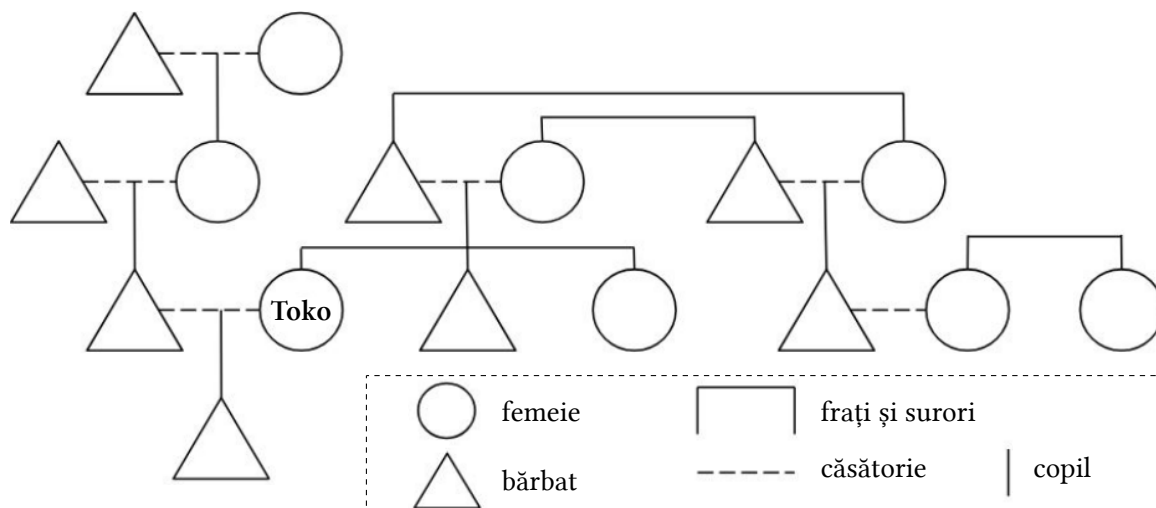

zebră

leopard

Problema nr. 3 (20 de puncte) Se dă arborele genealogic al unei familii vorbitoare de komnzo și afirmații care descriu relațiile dintre membrii familiei. Frații și surorile sunt afișați în ordine descrescătoare a vârstei, de la stânga la dreapta. Se cunoaște poziția unui membru al familiei, **Toko**.

1. Wafine Kuraiane nge ră.
2. Mea Gwamane băiṅaf yé.
3. Naimr Tokoane ṅame ră.
4. Mea Wimsane ṅafe yé.
5. Marua Kuraiane enat yé.
6. Naimr Gwamane ...①.
7. Abia Maragaane ṅăwi yé.
8. Tawth Kuraiane zath yé.
9. Trafe Wafineane ṅame ră.
10. Marua Maragaane zath yé.
11. Tawth Meane ...②.
12. Abia Gwamane yamit yé.
13. Tawth Wafineane nge yé.
14. Wafine Maragaane zath ṅare ră.
15. Kurai Wafineane ṅafe yé.
16. Trafe Tawthane ...③.
17. Mea Maragaane zath yé.
18. Nfiyam Wimsane băiṅam ră.
19. Wims Gwamane yamit ră.
20. Maraga Tawthane ...④.
21. Skri Gwamane ṅafe yé.
22. Naimr Maragaane zath ṅare ră.
23. Maraga Tokoane nge yé.
24. Abia Tokoane ngth yé.
25. Toko Wimsane nane ră.
26. Toko Gwamane yamit ră.
27. Maraga Wafineane zath yé.
28. Nakre Wimsane yumad ră.
29. Abia Wimsane nane yé.
30. Mabata ...⑤ ngth ...⑥.

- (a) Completați arborele genealogic.
- (b) Completați spațiile libere (1–6).
- (c) Următoarea propoziție este incorectă. Explicați de ce și corecțați greșeala.
31. Skri Abiaane ṅăwi yé.

△ Limba komnzo aparține familiei yam. Este vorbită de circa 250 de persoane în satul Rouku și orașul Morehead din Provincia de Vest, Papua Noua Guinee. Poporul farem – principalii vorbitori de komnzo – practică schimbul de surori, prin care doi bărbați din clanuri diferite se însoară unul cu sora celuilalt (după cum se vede în arborele genealogic).

ă = a în cuvântul *bad* din engleză. ṅ = n în cuvântul *cangur*. th = th în *that* din engleză. z = ț.

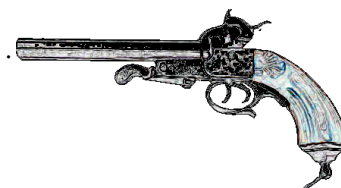
—Aida Davletova

Problema nr. 4 (20 de puncte) Sunt date îmbinări de cuvinte în limba dâw și traduceri lor în limba română în ordine aleatorie:

1. çum 'aa'	A. <i>inel</i>
2. dâw çuum	B. <i>gură</i>
3. dâw nôr	C. <i>papuci</i>
4. dâw nôr keet	D. <i>deget mic de la mână</i>
5. dâw tôog	E. <i>a diminua</i>
6. dâw sôb pis piis	F. <i>fiică</i>
7. dâw tôoj	G. <i>cutie de făină</i>
8. dôo' piis	H. <i>limbă (parte a corpului)</i>
9. sôb dak	I. <i>picior</i>
10. suk 'aa'	J. <i>nas</i>

Sunt date mai multe îmbinări de cuvinte în limba dâw și traduceri lor în limba română, din nou în ordine aleatorie:

11. be keet	K. <i>tapir domesticit</i>
12. be tum	L. <i>capibara</i>
13. yak yaa'	M. <i>frunză</i>
14. yak nâax	N. <i>ochelari</i>
15. nâx pôog	O. <i>revolver</i>
16. nâx taax	P. <i>râu principal</i>
17. taax 'uuy	Q. <i>sămânță</i>
18. tum tâag	R. <i>furnicar domesticit</i>
19. yon 'uuy	S. <i>tucupi</i>
20. yon tôoj	T. <i>macaxeira</i>

(a) Determinați corespondențele corecte.

(b) Traduceți în limba română:

21. **dâw sôb piis**

22. **dâw sôob pis**

23. **dâw çum piis**

(c) Traduceți în limba dâw:

24. *pârâu*

25. *tapir mic*

26. *ochi*

27. *nepoată (de bunici) (fica fiicei)*

△ Limba dâw aparține familiei naduhup. Este vorbită de circa 140 de persoane în statul brazilian Amazonas.

ç ≈ c în *chitară*, dar pronunțat mai în față, cu limba atingând palatul dur. j ≈ g în *gheară*, dar pronunțat mai în față, cu limba atingând palatul dur. r = h în cuvântul *haină*. s = ș. x = ch în cuvântul *Bach* din germană, sau în cuvântul *loch* din engleză. y = i în *iarbă*. ' este așa-numita ocluziune glotală (o blocare scurtă a fluxului de aer în gât). ̃ = sunet nazalizat. â, ô și u sunt vocale. O vocală dublă (inclusiv âa, ôo) indică un ton descendent sau ascendent.

Capibara, tapirul și furnicarul sunt mamifere din Brazilia. Capibara este cunoscută pentru că trăiește pe marginea lacurilor, râurilor și mlaștinilor. Furnicarul este cunoscut pentru nasul lung, utilizat pentru colectarea furnicilor. (Vedeți următoarea pagină pentru imagini.) Tucupi este un lichid cu gust intens, extras din tuberculul de manioc prin presare. Macaxeira este un fel de manioc mai puțin toxic.

—João Henrique Oliveira Fontes (consultantă: Karolin Obert)

capibara

tapir

furnicar

Problema nr. 5 (20 de puncte) În limba yanyuwa, femeile și bărbații au anumite diferențe de limbaj. Sunt date câteva enunțuri în dialectul yanyuwa al femeilor și traducerile lor în limba română:

1. **nya-ardu kiwa-wani**
Băiatul s-a întors.
2. **rru-bardibardilu kanda-wubala ma-burlurlu**
Femeia bătrână va coace pâinea.
3. **nyu-marralngujilu jarrilu-yabimanji rra-walkuru**
Doctorul vindecă femeia gravidă.
4. **wakuku ji-wulumanji**
Câinele aleargă.
5. **linji-nhanawalu kanyalu-wudurrumala nya-mirningiya**
Femeile vor hrăni bărbatul.
6. **ji-jakudukudulu kanyinju-athama nya-munanga**
Pasărea emu a fugărit bărbatul alb.
7. **nyu-ardulu jilu-nganji warrbima**
Băiatul vede câinele dingo.

Pentru comparație, mai jos sunt propoziții în dialectul bărbaților și traducerile lor în limba română:

8. **li-walkuru kalu-walanyma**
Femeile gravide au apărut.
9. **ki-warrbimalu kilu-tha wunala**
Câinele dingo a mâncat cangurul.
10. **rra-bardibardi janda-waninji**
Femeia bătrână se întoarce.
11. **ki-bulijimanjilu karrilu-yngkarri rra-ardu**
Polițistul a auzit fata.
12. **ki-mirningiyalu jilu-wubanji ma-ngarra**
Bărbatul gătește mâncarea.
13. **rru-yanyuwalu kanda-ngala munanga**
Femeia yanyuwa va vedea bărbatul alb.
14. **linji-marralngujilu kalalu-yabimala li-malbu**
Doctorii vor vindeca bărbații bătrâni.

(a) Traduceți în limba română:

15. **mirningiya ka-wulumala**
16. **nyu-munangalu kalilu-wudurruma li-wakuku**
17. **linji-ardulu jalu-wubanji ma-burlurlu**
18. **rru-nhanawalu janda-athamanji ardu**

(b) Pentru fiecare propoziție de la punctul (a), indicați dacă este în dialectul femeiesc (♀), bărbătesc (♂), sau dacă este neclar (?).

(c) Traduceți în limba yanyuwa, dând și varianta femeiască și cea bărbătească dacă acestea diferă:

19. *Câinele a fugărit fata.*
20. *Femeia gravidă hrănește femeile bătrâne.*
21. *Bărbatul bătrân a vindecat bărbatul yanyuwa.*
22. *Cangurul se va întoarce.*

△ Limba yanyuwa aparține ramurei ngarna a familiei pama-nyungan. În prezent este vorbită fluent de 3 femei care locuiesc în Teritoriul de Nord, Australia.

k ≈ *g* în *gură*. **nh** = *n* în *noapte*. **rr** = *r* în *ramură*. **th** = *th* în *that* din engleză. **r**, **rd**, **rl** și **rn** se pronunță ca **rr**, **d**, **l** și **n** dar cu vârful limbii spre înapoi. **n** înainte de **j** și **d** arată că aceste consoane sunt precedate de aer prin cavitatea nazală.

Dingo și emu sunt animale care trăiesc în Australia.

—Dan-Mircea Mirea (consultant: John Bradley)

Redactori: Samuel Ahmed, Ivan Derjanski (redactor tehnic), Hugh Dobbs, Dmitri Gherasimov, Xenia Ghiliarova, Shinjini Ghosh, Stanislav Gurevici, David Hultman, Boris Iomdin, Minkyu Kim, Taehun Lee, Yuyang Liu, Eimear McKnight, Dan-Mircea Mirea, Andrei Niculin (redactor-șef), Tung-Le Pan, Aleksejs Peguševs, Jan Petr, Alexandr Piperski, Przemysław Podleśny, Maria Rubinștein, Daniel Rucki, Kazune Sato, Milena Veneva, Elysia Warner.

Textul în română: Dan-Mircea Mirea.

Succes!